

Pracownia Relacji Wizualnych
Katedra Działań Mediów
Wydział Sztuki Mediów
Akademia Sztuk Pięknych w Warszawie

RECENZJA

Recenzja została zlecona przez Akademię Sztuk Pięknych im. Eugeniusza Gepperta we Wrocławiu na podstawie uchwały Rady Dyscypliny Artystycznej tej Uczelni nr 7/2023 z dnia 07.12.2023 roku. Zlecenie wykonania recenzji dotyczącej oceny czy osiągnięcia artystyczne dr Bronisławy Nowickiej, ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego odpowiadają wymaganiom zawartym w art.219 ust. 1 pkt.2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2023 r. poz.742 ze zm.)

Dotyczy sprawy wszczęcia przez Radę Doskonałości Naukowej na wniosek dr Bronisławy Nowickiej z dnia 07.09.2023 roku postępowania o nadanie stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki i wyznaczenia recenzentów w związku z wyżej wymienionym postępowaniem.

Do pisma z dnia 12 grudnia 2023 r. informującego mnie o powołaniu na recenzenta dorobku artystycznego i dydaktycznego dr Bronisławy Nowickiej oraz zrealizowanej przez nią pracy habilitacyjnej pod tytułem *Ludzie, z którymi piłam herbatę i LiTEAtura* dołączona została przewidziana przez ustawę dokumentacja. Zawiera ona:

- wykaz dorobku artystycznego, dydaktycznego, publikacji, osiągnięć organizacyjnych oraz współpracy naukowej i popularyzatorskiej w obszarze sztuki;
- odpis dyplomu doktora sztuki;
- wniosek o przeprowadzenie postępowania habilitacyjnego;
- autoreferat w języku polskim;
- dokumentację dorobku artystycznego w języku polskim;
- dokumentację dorobku organizatorskiego, dydaktycznego i popularyzatorskiego w języku polskim;
- nośnik pamięci z dokumentacją fotograficzną stanowiącą zapis dzieła aspirującego do spełnienia warunków określonych w art.219 ust. 1 pkt.2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2023 r. poz.742 ze zm.) pod tytułem: *Ludzie, z którymi piłam herbatę i LiTEAtura*
- dokumentację związaną z aktywnością artystyczną habilitantki.

Całość dokumentacji jest pełna, zawiera wszystkie wymagane dokumenty potwierdzone podpisem habilitantki i spełnia wymogi związane z prowadzonym postępowaniem

habilitacyjnym. Złożona wraz z wnioskiem kandydatki praca habilitacyjna oraz dokumentacja spełniają, tym samym, wszystkie przewidziane w ustawie warunki i pozwalają na opracowanie niniejszej recenzji zgodnie z wymogami ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2023 r. poz. 742 ze zm.).

Podstawowe dane o habilitantce:

Bronisława Nowicka urodziła się 17 listopada 1974r. w Radomsku. Jest absolwentką Państwowej Wyższej Szkoły Filmowej Telewizyjnej i Teatralnej im. Leona Schillera w Łodzi, gdzie w latach 1999-2003 studiowała na Wydziale Reżyserii Filmowej i Telewizyjnej.

Dyplom magisterski w postaci filmu o tytule *Mantra* obroniła w 2004 roku. Promotorem realizacji był profesor Mariusz Grzegorzek.

W 2009 roku rozpoczęła czterosemestralne studia podyplomowe na Wydziale Malarstwa Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie. Dyplom ukończenia studiów z oceną celującą otrzymała w 2011 roku. Prezentację dyplomową stanowił cykl fotograficzny *Kalendarz* wraz z formą tomovideo *Memorium*. Prace zostały wykonane pod opieką profesora Zbigniewa Bajka.

W 2012 Bronisława Nowicka rozpoczęła trzyletnie studia doktoranckie na Wydziale Malarstwa Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie.

W 2017 roku otrzymała na Wydziale Grafiki i Sztuki Mediów Akademii Sztuk Pięknych im. Eugeniusza Gepperta we Wrocławiu stopień doktora w dziedzinie sztuki w dyscyplinie sztuki plastyczne. Promotorem pracy doktorskiej pod tytułem *Rzeczy istoty. O poszukiwaniu poetyk dla narracji o relacjach łączących ludzi i przedmioty* był dr hab. Czesław Chwiszczuk.

Od razu po obronie doktoratu, już w 2017 roku została zatrudniona na stanowisku Adiunkta w Państwowej Wyższej Szkole Filmowej Telewizyjnej i Teatralnej im. Leona Schillera w Łodzi, gdzie od roku akademickiego 2017/2018 zaczęła samodzielnie prowadzić *Pracownię Obrazu i Słowa*.

W latach 2020 – 2022 pełniła w wyżej wymienionej Uczelni funkcję Prorektora ds. studentów i nauczania.

We wrześniu 2023 złożyła wniosek do Rady Doskonałości Naukowej o wszczęcie przewodu habilitacyjnego.

Zgodnie z wymogiem formalnym wskazała jako realizację aspirującą do dzieła habilitacyjnego projekt pt. *Ludzie, z którymi piłam herbatę i LiTEatura* wystawioną na dwóch wystawach indywidualnych;

- 14.01-12.02.2023, Centrum Sztuk Graficznych w Krakowie. Tytuł wystawy *Ludzie, z którymi piłam herbatę i LiTEatura*

- 17.06-25.06.2023, Muzeum Książki Artystycznej w Łodzi. Tytuł wystawy *Poręczne archeologie i LiTEatura*.

Ocena autoreferatu

(§ 12 ust. 2 pkt 2 Rozporządzenia)

Autoreferat dr Bronisławy Nowickiej jest niezwykle rzeczowym, spójnym i merytorycznym opracowaniem, zawierającym wymaganą część odnoszącą się do danych osobowych oraz przebiegu pracy zawodowej, spis prac wchodzących w skład dzieła habilitacyjnego, opis ścieżki rozwoju artystycznego i naukowego w okresie związanym z tą recenzją, szczególnie pomiędzy otrzymaniem stopnia doktora a otwarciem przewodu habilitacyjnego, kontekst działań dydaktycznych autorki oraz opis jej aktywności popularyzatorskich na polu sztuki.

Tekst składa się z czterech głównych rozdziałów tematycznych:

- I. *Budowanie tożsamości twórczej i działalność artystyczna. Od studiów magisterskich do dzieła habilitacyjnego.*
- II. *Cykl prac „Ludzie, z którymi pilam herbatę i LiTEatura”. Dzieło habilitacyjne.*
- III. *Praca dydaktyczna. Obrazy i słowa.*
- IV. *Od litery przez liTEaturę ku liberaturze. Informacja uzupełniająca.*

Nie bez powodu przywołuje w niniejszej recenzji pełne tytuły rozdziałów z autoreferatu dr Bronisławy Nowickiej. Są one bowiem dowodem na systematykę jej działań i pozwalają na pełną percepcję zawartych w opracowaniu informacji.

Dla porządku niniejszej recenzji powiem tylko, że w obrębie omawianego opracowania zwarte są pełne dane odnoszące się do:

- Danych osobowych habilitantki.

- Omówienia osiągnięć artystycznych stanowiących materiał przedstawiony jako osiągnięcie artystyczne spełniające wymogi realizacji habilitacyjnej, w której dr Bronisława Nowicka przedstawia realizacje artystyczne w postaci wspomnianych już dwóch upublicznień:

Prezentacji z 14.01-12.02.2023, Centrum Sztuk Graficznych w Krakowie. Tytuł wystawy *Ludzie, z którymi pilam herbatę i LiTEatura* oraz prezentacji z 17.06-25.06.2023, Muzeum Książki Artystycznej w Łodzi. Tytuł wystawy *Poręczne archeologie i LiTEatura*.

przedstawionych zgodnie z wymogiem formalnym jako osiągnięcie artystyczne określone w art.219 ust. 1 pkt.2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2023 r. poz.742 ze zm.) pod tytułem; *Ludzie, z którymi pilam herbatę i LiTEatura*.

Wspomniane omówienia stanowią formę refleksji odnoszących się do zrealizowanego dzieła oraz są wzbogacone o zdjęcia dokumentalne z ekspozycji na których było ono upublicznione.

Całość autoreferatu zrobiła na mnie wrażenie doskonale przygotowanego i opracowanego tekstu. Niezwykle merytorycznego i syntetycznego. Mogę powiedzieć, że jest to właściwie tekst literacki. Swoiste opowiadanie.

Przejmujące swoją prostotą i prawdą o bohaterze, którym okazuje się być sama habilitantka. Na jego podstawie można wnioskować o spójnym i głęboko przemyślanym charakterze działalności autorki. Niecodziennym darze do nazywania rzeczy fizycznych oraz zjawisk metafizycznych z którymi obcuje.

Zatem z całą stanowczością należy stwierdzić, że przedłożone przez dr Bronisławę Nowicką opracowanie spełnia wymogi autoreferatu towarzyszącego przewodowi habilitacyjnemu i dostarcza recenzentowi niezbędnej wiedzy związanej zarówno z samą habilitantką, jej aktywnościami na polu sztuki i działalności artystycznej, a co najważniejsze na temat samego dzieła przedstawionego jako realizacja aspirująca do spełnienia warunków stawianych realizacji habilitacyjnej.

Ocena dzieła artystycznego stanowiącego pracę habilitacyjną
(§ art. 16, ust. 2 pkt. 1 i 2 Ustawy; § 12 ust. 2 pkt 3 Rozporządzenia)

Dr Bronisława Nowicka jako dzieło habilitacyjne wskazała pracę premierowo upublicznią w 2023 roku w okresie 14.01-12.02. w przestrzeniach Centrum Sztuk Graficznych w Krakowie. Tytuł wystawy brzmiał *Ludzie, z którymi piłam herbatę i LiTEatura*. Powtórne upublicznienie miało miejsce w okresie 17.06-25.06.2023, w Muzeum Książki Artystycznej w Łodzi. Tytuł wystawy tej odsłony wspomnianej realizacji to *Poręczne archeologie i LiTEatura*. W tym wypadku za aranżację przestrzeni odpowiadał pan Krzysztof Kula.

Dzieło habilitacyjne składa się z czterech collage'y oraz obiektu performatywnego. Kluczowym jest, że zarówno samo dzieło jak i koncepcje obu wystaw są autorstwa dr Bronisławy Nowickiej. Wspomnianej realizacji towarzyszą:

- książka autorstwa habilitantki, pełniąca rolę swoistego katalogu wystawy w Międzynarodowym Centrum Sztuk Graficznych oraz reportażu z procesu twórczego: *LiTEatura. Ludzie, z którymi piłam herbatę/LiTEature. People with whom I had tea*. Wydawnictwo PWSFTviT im. Leona Schillera, Łódź 2023
ISBN: ISBN 978 83 67397 09 4
- katalog wystawy w Muzeum Książki Artystycznej w Łodzi, *Poręczne archeologie i LiTEatura*. Projekt i skład tego wydawnictwa: Bogusław Jaworski.

Prace stanowiące zaś samo dzieło to collage'e i obiekt performatywny wchodzące w skład dzieła habilitacyjnego *Ludzie, z którymi piłam herbatę i LiTEatura*:

W obrębie pracy *Archiwum I* jest to collage na płótnie lnianym: fotografia, papier zużytych torebek herbacianych, sznurki zużytych torebek herbacianych. Wymiary: 230 cm x 400 cm. Realizacja powstała w 2022 roku.

W ramach pracy *Archiwum II* to collage na płótnie lnianym: fotografia, papier zużytych torebek herbacianych, sznurki zużytych torebek herbacianych. Wymiary: 230 cm x 400 cm. Całość z 2022 roku.

Z kolei w *Archiwum III* to także collage na płótnie lnianym: fotografia, papier zużytych torebek herbacianych, sznurki zużytych torebek herbacianych. Całość o wymiarach: 90 cm x 160 cm. Praca z 2023 roku.

Kolejnym elementem eksponowanym na wskazanych wystawach jest praca *LiTEatura* będąca collage'm na płótnie lnianym: tekst literacki, druk na papierze zużytych torebek herbacianych o wymiarach: 230 cm x 400 cm. Autorka datuje powstanie pracyn na rok 2022.

Ostatnią część stanowi praca *Terra Memoria* będąca obiektem performatywnym: tekstem literackim, drukiem na płótnie lnianym, suszem herbaciany oraz pędzlami archeologicznymi. Całość o wymiarach: 230 cm x 400 cm powstała na przełomie 2022 i 2023 roku.

Wydaje mi się istotne, iż autorka zorganizowała wokół wykazanych upublicznień liczne wydarzenia towarzyszące;

- Odczyty tekstów literackich będących elementami collage'u *LiTEatura* oraz obiektu performatywnego *Terra Memoria*.
- Warsztaty tańca w ciemności, wykłady odnoszące się do relacji światła między nauką a sztuką, wykłady umiejscawiające światło w historii sztuki współczesnej oraz szalenie ważne warsztaty dla osób z niepełnosprawnością wzroku.

Wskazuje to na świadomość społeczną artystki i działanie w obrębie nurtu włączeniowego, które to cechy uważam za niezwykle znaczące na tym etapie działalności badawczo – artystycznej.

Habilitationka nazywa twórczynią interdyscyplinarną i jak wnioskować można po technicznym opisie prac składających się na dzieła habilitacyjne ma ku temu jasne powody. Wszystko w dokumentacji towarzyszącej temu przewodowi jest posegregowane, poukładane, ma swoją przegródkę i miejsce.

Realizacje wykonywane są z niezwykłą starannością. Wręcz pietyzmem.

Temat zaś podjęty przez autorkę wymagał tytanicznej, drobiazgowej manualnej pracy.

Można by się zastanowić skąd bierze się ta pozorna dwoistość.

Wielka wrażliwość i czujność na świat. Pełna duchowości metafizyki i poruszeń ducha z tą dokładnością rodem niemal z biura rachunkowego.

Śmiem twierdzić, po starannym przeanalizowaniu wszystkich dokonań habilitationki, że z potrzeby porządku we wszechświecie. Z wagi przykładanej do znaczenia fizyczności, nawet gdy jest ona tymczasowa, a może tym bardziej, dlatego.

Co mnie dotykało, bolało, interesowało w rzeczy i jej relacjach z człowiekiem? Mogłam złożyć, że każda rzecz ma w sobie - ze względu na obecność w świecie człowieka - pewien wymiar ludzki.

Oznacza to, że świat przedmiotów stanowi teatr, w którym odbija się świat tego, co człowiecze. Interesowało mnie ludzkie - tym chciałam się zajmować. Jednak na pierwszoplanowego bohatera moich prac wybierałam rzecz. Dlaczego?

Ponieważ poczucie tragizmu wywoływane przez obrazy rzeczy uważałam za równie - jeśli nie bardziej - dojmujące niż to, które manifestuje się bezpośrednio przez ludzki los i śmiertelne ciało.

Tragizm rzeczy zdaje się polegać na tym, że przedłuża ona czyjeś życie zaledwie o kilka kroków. Rzecz, która przeżywając swojego właściciela, staje się jego reprezentantem, jak i rzecz, która w inny sposób utrwała minione, w końcu umiera. Zanim jednak materia zniszczy się i rozpadnie: pamięta, symbolizuje, uobecnia. Mówiąc o duchowym poprzez materialne, o żywym przez martwe, traktując rzecz jako bohatera częściej widocznego w materii dzieła niż człowiek - równorzędny bohater, mogłam opowiadać o nim bez patosu wynikającego z bezpośredniości przedstawień.

Autoreferat strona 8

Mogę zatem stwierdzić, iż Bronisława Nowicka tworzy poezję, jednak nie jako formę komunikowania swoich wrażeń, ale jako całościowe podejście do rzeczywistości. Od razu jednak pojawia się pytanie; jak można oceniać poezję, czy można? Według mnie można jedynie stwierdzić czy ona nas porusza czy też nie. W mojej percepcji sztuki, zwłaszcza gdy przychodzi mi ją recenzować, mam poczucie, że jest to najprawdziwszy parametr. Moim zdaniem obiektywnie oceniać można tylko te części odnoszące się do reguł administracyjnych, postawionych wyznaczników i te zasady, jak już było wspomniane powyżej w tej recenzji, dr Nowicka wypełnia perfekcyjnie.

Zatem habilitantka widzi świat jako poezję. Czy trafniej byłoby powiedzieć, że dla niej świat jest poezją.

Przypomina mi to zasłyszana opowieść o jednym z wybitnych polskich muzyków, który w latach 80tych zeszłego stulecia wsiadł do swojego małego fiata.

Włączył zapłon, ustawił bieg jałowy i zaczął dodawać gazu.

Samochód nie ruszając się z miejsca zmienił się w pudło rezonansowe, a silnik wydawał zadziwiające dźwięki.

Piękna muzyka, prawda? – powiedział sławny właściciel auta do zdumionego pasażera. Efektu wzruszenia nie zmienił fakt, że podczas specyficznego koncertu zatarł silnik.

Czy można określić to działanie jako niedorzeczne? Z punktu widzenia związków motorowych, ekonomii zużycia paliwa oraz części zamiennych, zapewne tak.

Z punktu widzenia istoty sztuki, a dokładniej rzecz nazywając doznania, nie.

Absolutnie nie chce tym samym sugerować, za Josephem Beusem, że każdy może być artystą i sztuka jest wszystkim. Wręcz przeciwnie. Uważam, że jest wręcz odwrotnie. Trzeba wzbudzić w sobie ogromne pokłady czułości i wrażliwości na świat i nie koniecznie muszą one być związane z podręcznikową wiedzą.

Do tego trzeba dojrzeć.

I tu moim zdaniem leży prawdziwa maestria działań dr Nowickiej.

Nie wskazuje ona na oślepa (tak jak dzieci w jednym z, kontrowersyjnych moim zdaniem, projektów artystycznych, które dostały aparat by pstrykać aż któreś zdjęcie wyjdzie a najlepsze wybierze osoba ze świadomością twórczą). Buduje precyzyjne komunikaty.

Jej twórczość jest przenikliwa i mimo, że odnosi się do nostalgii i wspomnień próżno szukać w niej rzewności. Jest jak skalpel, który rozwarstwia martwy naskórek codzienności od istoty żywej, gdzie pulsuje tętno i dynamika krwioobiegu; dziecięca ciekawość połączona z niezwykłą świadomością.

To co zwraca uwagę od samego początku autoreferatu, stanowiącego jeden z niezwykle istotnych elementów przedłożonej dokumentacji, to samoświadomość. Bronisława Nowicka jest twórczynią, która wymagając od świata, będąc na ten świat czujną i wrażliwą, wymaga i obserwuje także, a może przede wszystkim siebie.

Nie chce rozwodzić się nad tym jak istotny jest to element działań artystycznych, gdyż jestem przekonany, że na tym etapie aktywności dla wszystkich jest to kwestia oczywista i niemalże obligatoryjna.

Jednak Bronisława Nowicka przywołując swój rodowód twórczy (wywodząc go zresztą od czasu swoich studiów) ukazuje się jeszcze w innym, niezwykle znaczącym dla tej recenzji świetle.

Otóż wydaje mi się, że specjalną atencją darzy ludzi. We wspomnieniach znaczonych śladami kolejnych etapów rozwoju twórczego pojawiają się nazwiska wybitnych dydaktyczek i dydaktyków z którymi habilitantka miała okazję się spotkać, ale także znajdują tam ślady innych osób, które, często nawet nie do końca świadomie, wywarły na nią swój wpływ. Piszę o tym, dlatego aby wskazać autentyczność genezy cyklu *LiTeatura*. Gdzie istota i siła jego powstania bierze się nie tylko z samej fascynacji procesem i specyfiką tworzenia interdyscyplinarnego, ale przede wszystkim ciekawością i szacunkiem do człowieka. Jego bytu, istoty, osobności wszechświata którą stwarza i siły, także wizualnej, jaka z każdego z tych spotkań wybrzmiewa.

Zatem słowa jako zaszyfrowane obrazy, ujawniane stopniowo fascynacje naturą języka, ale i sposobu budowania wspomnienia, były w twórczości Bronisławy Nowickiej obecne od czasu jej ukończenia studiów. Tutaj na myśl przychodzi praca, czy raczej dorobek twórczy wybitnego polskiego artysty, Stanisława Dróżdża. Szczególnie mam tu na myśli pracę *Klepsydra* z 1968 roku przeznaczoną co ciekawe do funkcjonowania w przestrzeni publicznej. Odnajduje w tym sposobie myślenia rodzaj nostalgii oczyszczonej ze smutku, gdzie błyskotliwe spojrzenie na naszą rzeczywistość, poprzez grę słowem, znakiem i typografią, przenosi nas w obszar złożonych refleksji.

Sama habilitantka spostrzega niezwykle ciekawie w swojej dysertacji, że to teatr (podczas jej aktywności po studiach w obrębie działań artystycznych związanych z reżyserią teatralną) wzmógł w niej zainteresowanie przedmiotami jako wyrazami post pamięci. Niezwykle ważna uwaga i istotna dla omawianego dzieła habilitacyjnego kwestia. Mamy bowiem do czynienia właśnie ze zderzeniem tych elementów; słowa wypowiedzanego, zmienionego w obraz, kształt, typografie, ale zachowującego swoją znaczeniowość. Mamy wreszcie torebkę po herbacie, a raczej z herbatą, która poprzez ciecz oddała swoje, najcenniejsze zdaniem wielu, właściwości osobie pijącej. Czyli owa mała torebka jako świadek spotkania, przejęcia energii.

Jako rodzaj zadośćuczynienia Bronisława Nowicka przypisuje tym pozostałościom podobiznę człowieka, który ją spożywał. Następuje wymiana. W niej bowiem habilitantka staje się obserwatorką, kimś w rodzaju demiurga. Postaci usiłującej przywrócić równowagę w niejasnej relacji człowieka i przedmiotu.

Ocena osiągnięć naukowych lub twórczych habilitantki

(art. 16, ust. 2 pkt. 1 i 2 Ustawy; § 12 ust. 2 pkt 3 Rozporządzenia)

Obszar działań artystycznych dr Bronisławy Nowickiej to wspomniane już realizacje na styku słowa i obrazu. Fotografii, malarstwa i filmu. Artystka traktuje wszystkie te elementy jako przejawy aktywności twórczej, ale także jako narzędzia do autoekspresji. Do prowadzenia narracji na temat świata.

Wszystkie przedstawione w dziele habilitacyjnym obszary zdają się pojawiać we wcześniejszych projektach naukowo badawczych i twórczych habilitantki.

W mojej ocenie istotne dla tej recenzji są dokonania związane z jakością i upowszechnianiem osiągnięć artystycznych w okresie po zamknięciu przewodu doktorskiego w sztukach plastycznych, w zakresie dyscypliny artystycznej sztuki piękne (zatem okres od września 2017, data nadania stopnia doktora, do września 2023 roku – data złożenia wniosku rozpoczynającego procedurę wszczęcia procedowanego przewodu habilitacyjnego).

Otóż działalność z zakresu upubliczniania swoich dokonań artystycznych pani dr Bronisławy Nowickiej jest bogata. Wymienić tu należy, w ślad za listą dostępną w dokumentacji, następujące ośrodki i instytucje.

Dla wystaw indywidualnych były to:

- 2023 *Poręczne archeologie i LiTEatura*, Muzeum Książki Artystycznej, Łódź
- 2023 *Archiwum T*, Galeria of-art, Częstochowa
- 2023 *Ludzie, z którymi pilam herbatę i LiTEatura*, Galeria Centrum, Międzynarodowe Centrum Sztuk Graficznych, Kraków
- 2022 *Postmortale*, pokaz prac wideo podczas 11-stego sympozjum International Society for History of Radiology/Międzynarodowego Towarzystwa Historii Radiologii, Collegium Medicum Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków
- 2020 *Screening of Narratives by Bronka Nowicka*/ Projekcja „Narracji” Bronki Nowickiej, pokaz prac5 wideo w ramach Hay Festival of Literature & Arts/Hay –festiwal literatury i sztuki, Academy of Applied Arts/Akademia Sztuk Stosowanych, Rijeka, Chorwacja

Dla wystaw zbiorowych były to (wybrane z ponad dwudziestu wydarzeń):

- 2022 *Zbliżenia*, międzynarodowa wystawa podczas Festiwalu Łódź Czterech Kultur Bliscy, kamienica Piotrkowska 147, Łódź
- 2022 *Projekt walizka*, galeria Szklarnia, Państwowa Wyższa Szkoła Filmowa, Telewizyjna i Teatralna im. Leona Schillera, Łódź
- 2022 *Transmutacje '22*, Festiwal Korespondencji Sztuk, Galeria Sztuki Współczesnej Elektrownia, Czeladź
- 2021 *Kafka. Słowa i twarze*, Galeria Stara Łąźnia, Zawiercie
- 2021 *Projekt walizka*, 17th Athens Digital Arts Festival/17-sty Ateński Festiwal Sztuki Cyfrowej, Ateny, Grecja
- 2021 *Projekt walizka*, Zakopiańskie Prezentacje Artystyczne Pępek świata, Teatr im. Stanisława Ignacego Witkiewicza, Zakopane
- 2021 *Projekt walizka*, Galeria R+, Akademia Sztuki w Szczecinie, Szczecin
- 2020 *Transgrafia*, wystawa towarzysząca Międzynarodowemu Triennale Grafiki, Unity Centre, Kraków
- 2021 *Projekt walizka*, pokaz podczas Mutacji towarzyszących Dziewiątemu Międzynarodowemu, Interdyscyplinarnemu Sympozjum na temat Sztuki, Nauki i Technologii, Saloniki i ParaliaKaterinis, Grecja
- 2020 *Ecce homo*, Pryzmat, galeria Związku Polskich Artystów Plastyków, Kraków
- 2019 *Kafka inaczej*, galeria pałacu w Paprotni, Paprotno
- 2019 *Bez limitu*, Dům umění/Dom Sztuki, Opava, Czechy
- 2018 *Transgrafia*, wystawa należąca do programu głównego Międzynarodowego Triennale Grafiki, przestrzeń postindustrialnego kompleksu Dolne Młyny, Kraków7
- 2018 *The Creative Process/Proces twórczy*, European Conference for the Humanities/europejska konferencja nauk humanistycznych, wystawa towarzysząca konferencji, University of Leuven/Uniwersytet w Leuven, Belgia

Wydaje mi się również niezwykle istotne, aby wspomnieć, iż habilitantka nie realizuje upublicznień swojej twórczości jedynie w postaci wystaw artystycznych, ale w związku z działalnością literacką prowadzi też spotkania autorskie:

2017 spotkanie autorskie wokół książki *Nakarmić kamień* połączone z prezentacją twórczości

graficznej i pokazem wideo, Polskie Towarzystwo Kulturalne Mikołaj Kopernik, Zagrzeb, Chorwacja

2017 *Rzeczy podejrzanie*, spotkanie autorskie połączone z odczytem literackim oraz pokazem grafiki i wideo w ramach Dnia Otwartego Katedry Krytyki Współczesnej Uniwersytetu Jagiellońskiego, De Revolutionibus. Books & Cafe, Kraków

2016 spotkanie autorskie wokół książki *Nakarmić kamień* połączone z prelekcją na temat własnej twórczości oraz pokazem wideo i prezentacją prac graficznych, Książnica Pomorska, Szczecin

2016 spotkanie autorskie połączone z prezentacją multimedialną i pokazem prac wideo, Trzebiatowski Ośrodek Kultury, Trzebiatów

2016 spotkanie autorskie wokół książki *Nakarmić kamień* połączone z prezentacją twórczości graficznej, Muzeum Sztuki Współczesnej MOCAK, Kraków

By wskazać na szeroką gamę aktywności habilitantki chciałbym przytoczyć kilka z kilkudziesięciu wątków jej ogromnego zaangażowania w społeczny kontekst sztuki:

W latach 2020–2022 pełniła funkcję prorektora do spraw studentów i nauczania Państwowej Wyższej Szkoły Filmowej, Telewizyjnej i Teatralnej im. Leona Schillera w Łodzi. Jako prorektor kierowała następującymi zespołami i projektami:

- przewodniczyła Radzie Programowej, działającej jako ciało doradcze Rektora i Senatu, w której skład wchodził dziekan wydziałów (Wydział Reżyserii Filmowej i Telewizyjnej, Wydział Operatorski i Realizacji Telewizyjnej, Wydział Aktorski, Wydział Organizacji Sztuki Filmowej), kierownicy katedr, dyrektor Szkoły Doktorskiej, kierownik Instytutu Nauk o Sztuce;
- powołała ciało doradcze Rady Programowej – Małą Radę Programową złożoną z przedstawicieli Samorządu Studentów, Samorządu Doktorantów oraz studentów wszystkich wydziałów i doprowadziła do wpisania jej do Statutu Uczelni;
- koordynowała i nadzorowała prace zespołu wykonującego rozległe badanie socjologiczne obejmujące wszystkich studentów i doktorantów PWSFTviT;
- opracowała i wdrożyła, wraz z powołanym przez siebie Zespołem Koordynatorów, modernizację fakultetów;
- stała na czele zespołu Bezpieczni, którego zadaniem było zapobieganie mobbingowi, dyskryminacji i przemocy oraz budowanie bezpiecznej przestrzeni oraz skutecznej komunikacji;
- wspólnie z zespołem specjalistów z Mental Health Helpline opracowała program postpandemicznych warsztatów integracyjnych dla studentów wszystkich pierwszych roczników studiów stacjonarnych;

Biorąc pod uwagę całość przedstawionych w dokumentacji osiągnięć twórczych habilitantki, ich jakość artystyczną, wymiar merytoryczny i wkład w rozwój dziedziny, w obrębie której dr Nowicka działa, mogę stwierdzić, iż w pełni spełnia ona stawiane w danym postępowaniu wymagania.

Ocena osiągnięć dydaktycznych habilitantki

(§ 12 ust. 2 pkt 4 lit. a Rozporządzenia)

We wstępie recenzji szczegółowo został omówiony przebieg zatrudnienia pani dr Bronisławy Nowickiej. Nie będę zatem powtarzał wszystkich tych danych.

Istotne są jednak osiągnięcia na polu działania w obrębie samej dydaktyki:
Warto tu wskazać w punktach kluczowe dla rozwoju tej działalności obszary;

W roku akademickim 2017/2018 zaczęła samodzielnie prowadzić w Państwowej Wyższej Szkole Filmowej Telewizyjnej i Teatralnej w Łodzi *Międzywydziałową Pracownię Obrazu i Słowa*, kooperującą z nowojorską platformą artystyczną *The Creative Process* na mocy międzynarodowej, czteroletniej współpracy podpisanej pomiędzy twórczynią i szefową platformy, artystką i edukatorką Mią Funk a Uczelnią. Przez rok habilitantka pracowała na mocy umowy cywilno-prawnej. Po jego upływie, wyróżniona Nagrodą Rektora I stopnia za osiągnięcia dydaktyczne i wysokie wyniki w ewaluacji studentów, została zatrudniona na stanowisku adiunkta na Wydziale Reżyserii, gdzie pracuje do dnia obecnego. Warto nadmienić, iż, prowadzenie Międzywydziałowej Pracowni Obrazu i Słowa wymagało kompetencji związanych z dramaturgią filmową i literacką.

W programie pracowni dr Nowicka napisała:

Międzywydziałowa Pracownia Obrazu i Słowa jest terenem twórczych zderzeń, wpływów, przenikań, mezaliansów, zespołów, uzupełnień i fermentów w obrębie dwóch materii twórczych: obrazów i języka. Podstawowym działaniem pracowni jest proces kreowania krótkich form filmowych, będących efektem połączeń obu materii (...). Pracownia stanowi również pole poszukiwań literackich, literackich analiz, teren pobudzania zainteresowań czytelnich, spotkań z zapraszonymi gośćmi: pisarzami, krytykami literackimi, antropologami kultury.

W latach 2017–2021 w Międzywydziałowej Pracowni Obrazu i Słowa pod jej opieką artystyczną powstało ponad sześćdziesiąt etiud: animacji, esejów, impresji, fabularyzowanych dokumentów, parareportaży, mini-fabul i hybrydowych form filmowych. Równoległe z *Międzywydziałową Pracownią Obrazu i Słowa* dr Bronisława Nowicka rozpoczęła prowadzenie zajęć *Intro-wersje*, obowiązkowych dla IV rocznika reżyserii. Zajęcia te prowadzi do dziś. *Intro-wersje* powstały jako odpowiedź na zapotrzebowanie studentek i studentów na swobodną wypowiedź twórczą, odmienną od obrazu filmowego.

Inne zajęcia, które prowadziła w Szkole Filmowej, to: *Imaginarium literackie* (w latach 2019–2021) – zajęcia warsztatowe, obowiązkowe dla II roku reżyserii oraz *Moduł Opowiadanie* (2020–2022) – zajęcia teoretyczno-praktyczne dla doktorantów i doktorantek szkoły doktorskiej działającej przy Uczelni.

Wspomniana powyżej działalność związana jest także z opieką nad praktykami studenckimi oraz aktywnością w obszarze popularyzacji nauki i sztuki poprzez udział w targach, festiwalach, forach, konferencjach, konkursach lub organizacja tych wydarzeń. We wszystkich wskazanych obszarach dr Bronka Nowicka wykazała swoje osiągnięcia.

Znaczącym potwierdzeniem stawianych przez mnie też wydaje się być także fakt, iż za osiągnięcia dydaktyczne oraz organizacyjne otrzymała cztery Nagrody Rektora Państwowej Wyższej Szkoły Filmowej, Telewizyjnej i Teatralnej w Łodzi:

- Nagroda Rektora I stopnia, za osiągnięcia dydaktyczne w roku akademickim 2018/2019
- Nagroda Rektora I stopnia, za osiągnięcia dydaktyczne w roku akademickim 2019/2020
- Nagroda Rektora I stopnia, za osiągnięcia dydaktyczne w roku akademickim 2020/2021
- Nagroda Rektora I stopnia, za opracowanie i wdrożenie reformy fakultetów w roku akademickim 2021/2022.

Na koniec jako swoisty epilog tej recenzji i wyraz uznania dla działań twórczych habilitantki, chciałbym przytoczyć jej poruszającą refleksję odnoszącą się do omawianego cyklu:

W torebkach herbaty, którą rzadko pijam sama, znajdują się fotografie moich najbliższych: matki, ojca, prababek, babek, ciotek, wujków, siostry. Są zdjęcia przyjaciół i znajomych z różnych kręgów kulturowych oraz ludzi, których widziałam zaledwie raz lub kilka razy. Wiele osób przedstawionych na fotografiach już nie żyje, a wspomnienia o nich wysychają i płowieją jak herbaciane torebki, które kiedyś były źródłem łączącego nas napoju. Robiąc tę pracę (długie dni, długie miesiące), medytowałam, pochylona nad stołem. Myślałam o przemijaniu, które jest przyprawą spotkania. O wadze bycia z ludźmi tu i teraz.

Autoreferat strona 19

Konkluzja

Jak wynika z przedstawionej dokumentacji, proces kształcenia i doskonalenia własnej wiedzy i umiejętności w zakresie sztuki czynią z habilitantki wszechstronnie przygotowaną artystkę, dydaktyczkę i pracowniczkę nauki. Osiągnięcia artystyczne, naukowe i dydaktyczne pani dr Bronisławy Nowickiej stanowią znaczący wkład w samą dyscyplinę sztuki. Tym samym stwierdzam, że osiągnięcia artystyczne, naukowe i dydaktyczne dr Bronisławy Nowickiej w pełni spełniają wymagania art.219 ust. 1 pkt.2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2023 r. poz.742 ze zm.) stawiane kandydatom do stopnia doktora habilitowanego sztuki.

